

Lägesrapport om genomförandet av strategiska planen 2023–2027

Syfte med rapporteringen till övervakningskommittén

Övervakningskommittén (ÖK) ska granska programmets genomförande och framstegen när det gäller att uppnå dess mål. Kommittén får också lämna synpunkter om utvärderingen av programmen och har uppgifter kopplade till de urvalskriterier som används för att välja ut vilka insatser som ska få stöd.

Lägesrapporten ger möjlighet för ledamöterna i ÖK att följa programmets genomförande hittills.

Förväntningar på ledamöterna i övervakningskommittén

Ledamöterna i ÖK förväntas ta del av innehållet i lägesrapporten för att få kännedom om programmets genomförande hittills och för att kunna bidra med förslag på vilka eventuella åtgärder som kan behöva vidtas för att uppnå måluppfyllelse. På mötet kommer underlaget att presenteras i korthet. Efter mötet förväntas ledamöterna återföra relevant kunskap till sina respektive organisationer.

Ledamöterna i ÖK kan efterfråga ytterligare underlag som behövs för att kunna följa programmets genomförande.

Bakgrund

Jordbruksverket har tagit fram en lägesrapport för genomförandet av strategiska planen, som bland annat visar besluts- och utbetalningsläget. Avsikten med lägesrapporten är att skapa en ögonblicksbild över genomförandet. Ambitionen är att lägesrapporten ska vara lättöverskådlig och möjlig att förstå även för den som inte aktivt arbetar med planen.

Innehåll

Lägesrapport om genomförandet av strategiska planen 2023–2027	1
Genomförande av strategiska planen för GJP	2

Resultat.....	3
Projekt- och investeringsstöd.....	3
Areal- och djurbaserade ersättningar	5
Handläggningstider strategisk plan	10
Projekt- och investeringsstöd.....	10
Areal- och djurbaserade ersättningar	11
Bilaga 1	11
Bilaga 2	12
Bilaga 3	13

Genomförande av strategiska planen för GJP

Budgeten för strategisk plan för GJP är totalt cirka 60 miljarder kronor. Den EU-finansierade delen kommer från EGFJ-garantifonden och Ejflu-landsbygdsfonden. Planen pågår till och med år 2029.

I lägesrapporten framgår budgetutnyttjandet utifrån hur stor del av budgeten som är beviljad och utbetald per stödform vid redovisningstidpunkten den **15 oktober 2023** som omfattar rapporteringsår 2023 (se Bilaga 1).

Hittills har cirka 150 miljoner kronor **beviljats**, vilket motsvarar 0,25% av den totala programbudgeten. För biodlingsstöden har 19% av den totala programbudgeten beviljats, medan för lantrasföreningar har 20% av den totala programbudgeten beviljats och för startstöd 7%.

Faktiskt utbetalt stöd uppgår till 7,5 miljoner, vilket motsvarar 0,01% av total programbudget. För biodlingsstöd har 6% av den totala programbudgeten betalats ut. För biodlingsstöd har 6 % betalats ut. För areal- och djurbaserade stöd och ersättningar sker den stora mängden utbetalningar i november och framåt enligt fastlagd utbetalningsplan.

För att få en bild av efterfrågan på stöd inom strategiska planen redovisas i bilaga 2 **inkomna (inneliggande) ansökningar** för projekt- och investeringsstöd. Inneliggande ansökningar innebär att beslut ännu inte har tagits. Inkomna ansökningar motsvarar 27 % av den totala programbudgeten som kvarstår att bevilja. Viktigt att notera är att alla ansökningar som är under handläggning inte kommer att beviljas. För åtgärderna startstöd utgör inkomna ansökningar 52 %, för investeringsstöd för ökad konkurrenskraft är motsvarande siffra 38 %, för Leader 30 %, för innovationsstöd inom EIP- Agri utgör inkomna ansökningar 23 %.

När det gäller **nyttjandet av EU:s tilldelning** är Jordbruksverkets bedömning att det inte kommer utnyttjas fullt ut på grund av dagens växelkurs som avviker kraftigt ifrån den programkurs som använts när programmen tagits fram. Programmets

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

växelkurs för ersättningarna i jordbrukspolitikens pelare II (Ejflu-landsbygdsfonden) är 9,30 kronor per euro, medan den faktiska utbetalningskursen som under senare tid har nått upp till cirka 12 kronor per euro. Vid en faktisk växelkurs på 12 kronor per euro för kommande utbetalningar kommer Sverige att förlora 22,5 % av Ejflu-kuvertet. Fortsätter den faktiska växelkursen att vara så mycket högre än programmets växelkurs som den är idag, kommer Sverige fortsätta att förlora pengar under hela programperioden. Vid ett fullt nyttjande av budgeten i pelare II kommer Sverige ändå att förlora drygt 2,2 miljarder kronor.

Resultat

Analyserna om indikatorer följer Jordbruksverkets målstyrningsprocess och är därför baserad på data per den **1 september**, vilket betyder att budgetsiffrorna som redovisas ovan inte fått fullt genomslag i detta underlag.

Projekt- och investeringsstöd

Det finns ett årligt mål (utfallsindikator) för varje stöd. Baserat på antalet stödärenden som hittills har fått beslut om stöd finns det risk för att målen för flera utfallsindikatorer för år 2023 inte kommer att nås (se Tabell 1). Notera att analysen avser bara det årliga målet för år 2023 och inte måluppfyllelsen för hela programperioden. Det är först för räkenskapsåret 2024 som prestationsöversynen till kommissionen ska göras.

Tabell 1 Analys av utfallsindikatorer för år 2023.

Stöd per enhetsbeloppsnivå	Antal beslut om stöd	Antal beslut om utbetalning	Målvärde utfallsindikator	Prognos/bedömning
Totalt för stöd till biodlingssektorn	22	3	20	Kommer inte att nås
Stöd till biodling, marknadsföring	7	1	3	Finns möjlighet att nås
Stöd till biodling, produktkvalitet	1	0	2	Kommer inte nås
Stöd till biodling, rådgivning och tekniskt stöd	9	2	8	Finns möjlighet att nås
Stöd till biodling, analyser	2	0	2	Finns möjlighet att nås
Stöd till biodling, tillämpad forskning	1	0	4	Kommer inte nås
Stöd till biodling, andra åtgärder	2	0	1	Finns möjlighet att nås
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft, stallar och inhysningssystem	22	0	45	Kommer inte nås
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft, växthus och odlingstunnlar	1	0	5	Kommer inte nås
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft, torkning och lagring	17	0	5	Finns möjlighet att nås
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft, täckdikning och energiskog	22	0	75	Kommer inte nås
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft, utrustning	1	0	10	Kommer inte nås

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Stöd per enhetsbeloppsnivå	Antal beslut om stöd	Antal beslut om utbetalning	Målvärde utfallsindikator	Prognos/bedömning
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft, renvaktarstugor och övrig rennäring	0	0	2	Kommer inte nås
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft, minskad ammoniakavgång	0	0	5	Kommer inte nås
Investeringsstöd för kalkfilterdiken	1	0	5	Kommer inte nås
Investeringsstöd för diversifiering till annat än jordbruk	2	0	12	Kommer inte nås
Startstöd (heltid och halvtid)	21	10	12	Kommer nås

Vid detta mätillfälle är det flera stöd som ligger under planerat målvärde. Det är få ärenden i många fall och de åtgärder som ändå planeras handlar oftast om ökad information och kommunikation kring stöden. Stöd som ligger i linje med planerat målvärde vid detta tillfälle är **startstöd**, stöd till **kompetensutveckling** samt stöd till **samarbete**. Däremot kommer de mål som redovisas nedan att ha sämre måluppfyllelse enligt Jordbruksverkets bedömning.

Det planerade utfallet för **stöd till biodling** som helhet kommer enligt bedömningen inte att nås. De antaganden som gjordes för målvärden och enhetsbelopp byggde på historiska data utifrån hur fördelningen var inom nationella honungsprogrammet och hann inte anpassas till sena förändringar i samband med godkännandeprocessen av strategisk plan. Inga åtgärder föreslås ännu. Det är få ärenden totalt sett inom stöd till biodling så enskilda ärenden får stort genomslag.

Även om det för vissa enhetsbelopp inom **ökad konkurrenskraft** finns tillräckligt söktryck har det fattats alldeles för få beslut för att målen för utfallen 2023 kommer att nås. För **täckdikning** som står för hälften av målet är det brist på entreprenörer som kan utföra arbetet. Vissa länsstyrelser ser en utmaning i att få ett tillräckligt stort intresse för täckdikningen. En ytterligare svårighet är att det är dyrt med och begränsad tillgång till den strukturkalk som ska blandas in. För täckdikning och strukturkalkning är det också under begränsade perioder under året som åtgärderna utförs vilket gör att själva utförandet kan dröja efter att beslut om stöd fattats. Det behövs mer information kring stödet till **kalkfilterdiken** och det är viktigt att kommunikationsinsatser kring täckdikningsstödet och kalkfilterdikestödet samordnas.

Det låga söktrycket av **diversifieringsstödet** kan till viss del bero på att det varit svårt för sökande att förstå vad som man kan söka stöd för. Signalerna från handläggare är att i tider av ekonomisk oro/bristande likviditet så fokuserar företagarna på sin kärnverksamhet. Söktrycket verkar i hög utsträckning vara beroende av likviditeten och hur det går ekonomiskt i kärnverksamheten. Stödet behöver marknadsföras mer där det tydligare framgår vad som är sökbart.

För **innovationsstöd EIP** var det en beslutsomgång precis efter att data togs ut till den här rapporten så utfallet ser bättre ut. Kvaliteten på ansökningarna behöver förbättras för att minska handläggningstiderna. Problemet är till viss del åtgärdat genom översynen av urvalskriterierna men ansökningsförfarandet behöver förenklas

eller förtydligas. Den sämre kvalitén på ansökningarna nu jämfört med föregående programperiod kan även komma sig av att de mer erfarna stödsökande väljer att inte ansöka på grund av den lägre täckningen av OH-kostnaden. Det kan även påverka kvalitén på resultatet Godkänd 2023-11-02 av Christina Nordin Sida 4 av 9 negativt då dessa har kompetenser som kan vara viktiga för projekten. Informationen/kommunikation mot sökande måste förenklas för att på så sätt förbättra kvalitén på ansökningar.

För **Leader** är utfallsindikatorn att fem utbetalningar ska göras för fem leaderområden under 2023. Målet kommer troligen inte att nås. Det är längre projekt som beviljas och projekten måste hinna uppbeta kostnader för att kunna skicka in en ansökan om utbetalning. Eventuellt kan några fler delutbetalningar komma in men att de också hinner bli beslutade är tveksamt. Söktrycket är bra och därför behövs inga särskilda åtgärder.

Areal- och djurbaserade ersättningar

Samtliga prognoser för indikatorernas måluppfyllelse bygger på ansökta uppgifter för stödår 2023. Det är viktigt att notera att ansökta uppgifter kan komma att ändras under handläggningen. Ansökta skiften kan dras tillbaka till och med den 31 oktober, vilket också kan påverka de ansökta uppgifterna och därmed bedömningarna.

Stöd och ersättningar som ligger i linje med planerat målvärde

Måluppfyllelsen för **gårdsstöd** är 100% vilket stämmer överens med förväntningarna eftersom stödet spelar stor roll för företagarnas lönsamhet. Årets ansökta areal har ökat i jämförelse med tidigare år och ligger i nivå med 2018. Detta kan bero på borttagandet av stödrätterna (se Tabell 2).

Tabell 2. Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar/djurenheter	Måluppfyllelse	Antal sökande
Gårdsstöd	2 911 000	2 914 330	100%	54 897
Omfördelningsstöd	2 233 806	2 155 139	96%	54 897
Stöd till unga jordbrukare	180 000	217 655	121%	3 550
Nötkreatursstöd	1 420 000	1 488 013	105%	15 331
Djurvälfärdersättning för får	30 000	28 464	95%	2 089
Djurvälfärdersättning för mjölkkor	210 000	226 274	108%	2 096
Djurvälfärdersättning för suggor	56 000	51 360	92%	348

Omfördelningsstödet fördelas automatiskt på de första 150 hektaren av gårdsstödet. Eftersom målvärdet inte är uppnått innebär det att målvärdet är för högt. Detta kan bero på att fler gårdar är större än 150 hektar än beräknat. På grund av en pågående strukturutveckling bör arealen som får omfördelningsstöd minska något över tid. Omfördelningsstödet storlek torde inte leda till att den utvecklingen bromsas upp.

Antalet sökande inom **stöd till unga jordbrukare** kan vara något högre första året eftersom det är en ny period. Den höjda arealgränsen från och med 2023 är också en faktor att ta hänsyn till. En del kan ha väntat med att ta över företag eftersom de förväntat sig ett högre stöd, ändrade krav när det gäller startstödet kan också spela in.

Antalet **nötkreatur** har varit stabilt (något minskande för varje år) och det finns inga uppgifter om utslaktning eller kraftiga förändringar när det gäller inseminerade mjölkkor. Det finns kopplingar mellan djurantal och skötsel av betesmarker, nötkreaturstödet har samma målvärde framåt medan betesmarker med särskild skötsel ska öka. Detta stöd är svårt att styra så att nötkreaturen föds upp på betesvallar med särskild skötsel och inte föds upp på jordbruksmark klassad som åkermark eller i stall.

Miljöersättningen för **skötsel av betesmarker och slätterängar** består av sju markklasser och fyra komplement. Målvärdet för markklasserna är en totalareal som omfattar 405 800 hektar. Den ansökta arealen är 408 209 hektar, dvs. 101 procent av målarealen (se Tabell 3).

Tabell 3. Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde, ersättning för skötsel av betesmarker och slätterängar, inklusive komplement.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar	Mål-uppfyllelse	Antal sökande
Betesmarker och slätterängar med allmän skötsel	194 000	187 635	97%	(17 113)
Betesmarker med särskild skötsel	159 000	164 670	104%	(6 108)
Slätterängar med särskild skötsel	6 300	6 840	109%	(689)
Alvarbete	27 000	26 402	98%	(87)
Gräsfattiga marker	2 000	1 828	91%	(64)
Mosaikbete	5 000	6 152	123%	(66)
Skogsbete	12 500	14 682	117%	(301)
Efterbete	2 500	3 236	129%	(216)
Manuell slätter	1 300	2 013	155%	(406)
Höhantering	800	3 632	454%	(369)
Svårtillgängliga platser	10 500	14 873	142%	(323)

Förflyttningar kommer att ske mellan olika markklasser efter bedömning av ajourhållare och handläggning av länsstyrelsen. Viss areal kommer inte att godkännas som betesmark eller slätteräng, vilket innebär att arealen som fastställs kommer att minska jämfört med den ansökta arealen.

Den totala arealen sökta komplement är 23 754 hektar. Målvärdet är 15 100 hektar 157 procent. Den stora skillnaden beror på att lantbrukaren markerar att hen vill ha komplement på ett skifte, sen söker hen formellt den areal som länsstyrelsen fastställer. Det innebär att summan av skiftesarealerna som komplementen ligger på är högre än vad arealerna blir när handläggningen är klar.

Miljöersättningen för fäbod består av fyra delar, fäbodbete, komplement särskild skötsel, fäbod i bruk och kompletterande fäbod. Alla delar ligger på 100 % eller strax över. Arealen fäbodbete godkänns först i samband med att länsstyrelsen beslutar om

åtagande. Åtagandet baseras på antalet djur på fäboden. Det innebär att arealen kan förändras jämfört med ansökt areal. Lantbrukare som helt vill avsluta fäbodriften har troligen redan bestämt sig för att inte söka ett nytt femårigt åtagande (Tabell 4).

Tabell 4. Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde, ersättning för fäbodar.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar	Mål-uppfyllelse
Fäbodbete	15 100	16 103	107%
Komplement särskild skötsel	260	272	105%
Fäbod i bruk	1 290	1 284	100%
Kompletterande fäbod	24	24	50%

Miljöersättningen för **skötsel av våtmarker och dammar** består av tre delar, våtmarker skötselersättning, markersättning och markersättning i Götalands södra slättbygder (GSS) och även åtaganden från förra programperioder som betalas inom strategiska planen (MIVA¹ och LMIVA²). Utfallet i förhållande till målvärde varierar en del mellan de olika typerna av våtmarksstöd från de tre olika programperioder. Den sammanlagda summan av de ansökta arealerna (11 000) ligger bra till i förhållande till målvärdet (se Tabell 5).

Tabell 5. Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde, ersättning för skötsel av våtmarker och dammar.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar	Mål-uppfyllelse
Våtmarker skötselersättning	5700	2 679	47%
Våtmarker markersättning	625	509	81%
Våtmarker markersättning GSS	375	295	79%
Våtmarker MIVA skötselersättning	3 200	5 962	186%
Våtmarker MIVA markersättning	800	1 157	145%
Våtmarker MIVA markersättning GSS	480	679	141%
Våtmarker LMIVA skötselersättning	2 100	2 137	102%
Våtmarker LMIVA tilläggsersättning	210	1 032	487%

Kompensationsstödet består av tre delar, bergsområden, områden med naturliga och särskilda begränsningar (se Tabell 6).

Tabell 6. Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde, kompensationsstöd.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar	Mål-uppfyllelse	Antal sökande
Bergsområden	258 000	239 513	93%	5 924
Områden med naturliga begränsningar	800 000	832 203	104%	14 609
Områden med särskilda begränsningar	17 000	20 703	122%	683

Måluppfyllelsen för bergsområden uppfylls inte helt vilket kan förklaras av strukturen i norra Sverige. Det är glest mellan företagen vilket skulle kunna betyda

¹ MIVA, Skötsel av våtmarker och dammar, programperiod 2014–2022.

² LMIVA, Skötsel av våtmarker och småvatten, programperiod 2000–2006.

att det saknas rekryteringsunderlag för lantbrukare i bergsområdena. I kombination med stora avstånd blir det få lantbrukare som kan söka stödet för de arealen vi har som målsättning. Förutsättningarna i området gör strukturrationaliseringar svåra vilket innebär att om mark slutas brukas av ett företag är det inte säkert att marken plockas upp av ett annat. Det nationella stödet har stor betydelse i bergsområden och är också ett verktyg som påverkar utvecklingen där.

Stöd och ersättningar som inte ligger i linje med planerat målvärde

Ersättningen för ekologisk produktion består av fyra delar, spannmål, potatis, djuråkermark, frukt och bär. Trenden för den ekologiska marknadsutvecklingen går neråt (se Tabell 7). Vi ser avvikelse från målvärdena främst vad gäller spannmål och potatis. Odlingsgruppen för potatis avviker mest från målet, det beror troligen på att hela potatisbranschen just nu går dåligt, både inom den ekologiska och konventionella produktionen.

Tabell 7 Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde, ersättning för ekologisk produktion.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar	Mål-uppfyllelse	Antal sökande
Spannmål	182 100	156 494	86%	3 342
Frukt och bär	600	696	116%	212
Potatis	3 600	2 484	69%	509
Djur åkermark	216 100	201 373	93%	

Ersättningen till **mellangröda** överskrider kraftigt målvärdet och ersättningen till **fånggrödor** underskrider målvärdet. Sammantaget för dessa både ersättningar ligger den ansökta arealen över summan av de båda målvärdena (se Tabell 8).

Tabell 8 Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde, ersättning för mellangröda för kolinlagring, fånggröda och vårbearbetning för minskat kväveläckage.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar	Mål-uppfyllelse	Antal sökande
Mellangröda för kolinlagring	13 000	73 346	564%	2 065
Fånggröda för minskat kväveläckage	125 000	84 304	67%	2 602
Vårbearbetning för minskat kväveläckage	76 000	143 866	189%	5 131

Skälet till att vi har underskattat intresset för mellangrödor och därmed satt ett för lågt målvärde (togs fram under 2021) är att det har blivit ett annat fokus på odling av mellangrödor. Det handlar både om jordbrukets behov av att lagra in kol i marken s.k. kompensationsåtgärd för att nå klimatmålen och att det finns fördelar för lantbrukarna med att odla mellangrödor som ger täckning av marken under en stor del av året. I planändring 1 av den strategiska planen som har skickats till EU-kommissionen föreslår vi att målvärdena för 2024–2027 ska räknas om på grund av nya data och nya omständigheter. Vid en jämförelse med de omräknade målvärdena för 2024 och årets ansökta areal skulle måluppfyllelsen istället bli 95 % för mellangrödor och 77 % för fånggrödor. Mellan april och september har ansökt areal minskat med 3 %. Väderförhållandena under augusti ledde till sen skörd vilket i sin

tur påverkar lantbrukares möjlighet att hinna så en fång- eller mellangroda i tid så att den hinner etableras. Det finns därför risk för att ytterligare arealer kan komma att dras tillbaka.

Vi har fått signaler om att inte alla lantbrukare som velat har kunnat söka **ersättning för precisionsjordbruk planering** på grund av att de saknar en aktuell markkartering (se Tabell 9). Hushållningssällskapen m.fl. utförare av markkartering har haft kö under 2022 och 2023. I slutet av maj meddelade dock HS i Skåne att de hade kunnat utföra all den markkartering som var beställd. Det kan emellertid finnas lantbrukare som inte har ställt sig i kö utan väntar med att beställa markkartering till hösten 2023.

Tabell 9. Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde, ersättning för precisionsjordbruk planering.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar	Mål-uppfyllelse	Antal sökande
Precisionsjordbruk planering	1 100 000	894 517	81%	5 960

Bland lantbrukare med mer än 300 hektar åkermark har intresset varit stort för att ansöka om ersättningen och hälften av den ansökta arealen finns på dessa gårdar. För gårdar med 0–25 hektar är andelen åkermark med ansökan om ersättning 1,4 procent och gårdar med 25–50 hektar åtta procent. Det är på företag med 50 till 300 hektar som vi främst ser att det skulle gå att öka ansökt areal, men det finns också möjlighet till utökning på företagen med mer än 300 hektar. Det behöver spridas mer information om ersättningen för att flera lantbrukare ska söka ersättningen kommande år.

Ersättning för hotade husdjursraser består av fyra delar, nötkreatur, svin, fjäderfä, samt får och getter (se Tabell 10). Måluppfyllelsen för fjäderfä är lägre än förväntat och trolig orsak till detta är att det har blivit nya förutsättningar för potentiella stödsökanden då ersättningen har flyttats från stöd till lantrasföreningar till miljöersättningen för hotade husdjursraser. De två aktuella föreningar som jobbar med fjäderfä har fått ansöka om medel i en utlysning samtidigt som de har behövt ansöka om att bli erkända avelsföreningar. För att deras medlemmar ska kunna få ersättning för hotade husdjursraser (fjäderfä) så behöver de tillhöra en förening som har blivit erkänd. Eftersom denna bedömning av de två föreningarna inte var klar innan sista ansökningsdag finns det risk för att vissa medlemmar inte valde eller vågade att söka ersättning då de inte visste om deras förening skulle bli godkänd. För fjäderfä föreslås förtydligande av fjäderfäförening och genbank.

Tabell 10. Ansökta uppgifter september 2023 jämfört med planerat målvärde, ersättning för hotade husdjursraser.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökta djurenheter	Mål-uppfyllelse	Antal sökande
Får och getter	3 000	3 685	123%	821
Nötkreatur	3 400	4 262	125%	520
Svin	100	195	195%	124

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Fjäderfä	1 100	529	48%	457
----------	-------	-----	-----	-----

För övriga djurslag är vi i linje med det planerade målvärdet, men även här finns risk för att föreningarna inte blir godkända. Det kan leda till att ansökningarna inte kan godkännas. För att föreningarna ska bli godkända har nu flera föreningar beslutat att ansluta sig till en större avelsorganisation med godkänt avelsprogram istället för att ett eget erkänt. En annan anledning till det låga söktrycket kan vara att flera potentiella stödsökanden inte valt att söka ersättningen på grund av den administrativa bördan, eftersom de nu måste ansöka i SAM, i förhållande till hur mycket ersättning man får för sina djur.

Ansökta arealer av **skyddszoner mot vattenområden** uppgår till 73 procent av målvärdet (se Tabell 11). Den tillåtna bredden på skyddszonen har minskats från 20 till 10 meter. Vi har i förra programperioden haft cirka 10 000 hektar skyddszoner vilket motsvarar nuvarande målvärde. En förklaring till minskningen kan vara att många lantbrukare söker ersättningen igen men att arealen blir mindre vid 10 meters bredd. Ett annat skäl till lägre intresse för att anlägga skyddszoner kan vara de höga spannmålspriserna under 2022 som bidrar till att lantbrukarna vill odla så stora arealer som möjligt. Ett tredje skäl för den låga måluppfyllelsen kan vara att lantbrukarna planerar för att anmäla kanter utmed vattenområden som miljöytor från 2024. Det behövs spridas information om skyddszoner och de övriga nyttor en skyddszon kan ge på gården.

Tabell 11. Ansökta uppgifter september (april) 2023 jämfört med planerat målvärde, ersättning för skyddszoner mot vattenområden och anpassade skyddszoner.

Enhetsbelopp namn	Planerat målvärde	Ansökt hektar	Mål-uppfyllelse	Antal sökande
Skyddszoner	9 900	7 252	73%	3 080
Anpassade skyddszoner	1 000	388	39%	163

Ansökta arealer av **anpassade skyddszoner** uppgår till 39 procent av målvärdet, det innebär att det minskat med 14 % sedan föregående programdelsprognos. Anslutningen till ersättningen för anpassade skyddszoner var mycket låg under förra programperioden. En markant höjning av ersättningsnivå gjordes för att öka intresset för anpassade skyddszoner. Resultat för ansökta arealer visar att detta inte var tillräckligt för att komma i närheten av målvärdet. Många lantbrukare ser anpassade skyddszoner som ett odlingshinder inne i fältet och höjningen av ersättningen har inte motiverat dem till att ändra sin inställning. Det behövs spridas information om anpassade skyddszoner och behovet av dem för att minska fosforförlusterna.

Handläggningstider strategisk plan

Projekt- och investeringsstöd

Programmet öppnades i januari 2023 och målet för handläggningstiden för ansökan om stöd är satt till 6 månader. Beskrivningen för handläggningstider följer

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Jordbruksverkets målstyrningsprocess och är därför baserad på data per den **1 september**, och ger därmed bara en indikation på hur handläggningstiderna kommer att hållas.

Stöd inom strategisk plan exkl. Leader

Idag ligger den genomsnittliga handläggningstiden strax under 3 månader för de beslut som fattats vilket ger en indikation på att den genomsnittliga handläggningstiden kommer hålls inom 6 månader. Handläggningstiden har dock ökat månad för månad och i augusti låg handläggningstiden på strax över 5 månader. Det finns även ärenden som har passerat 6 månader och detta är något som måste följas för att se att det inte byggs upp balanser av gamla ärenden.

Stöd inom strategisk plan – Leader

Det har endast fattats 8 bifallsbeslut om stöd och den genomsnittliga handläggningstiden är på 3,5 månader, vilket ger en indikation på att den genomsnittliga handläggningstiden kommer hålls inom 6 månader. Handläggningstiden har dock ökat och i augusti låg handläggningstiden på strax under 5 månader.

Utbetalning inom strategisk plan inkl. Leader

Då antalet beslut om stöd inte än så länge uppgår till några större siffror i antal så finns det inte heller, i någon större utsträckning, beslut om utbetalning att analysera. Beslut om utbetalning ska fattas inom 4 månader och de besluten som fattats har hanterats inom denna tidsperioden.

Areal- och djurbaserade ersättningar

I dagsläget finns inget att redovisa för areal- och djurbaserade ersättningar eftersom första delutbetalningar kommer att påbörjas från november enligt utbetalningsplanen för stödår 2023 (se Bilaga 3).

Bilaga 1

Budgetutnyttjandet av strategiska planen 2023–2027, tkr.

Stödform	Programbudget	Beviljat stöd, inkl. återflöden	Beviljat stödbelopp i förhållande till programbudget, %	Utbetalt stöd, exklusive förskott	Utbetalt stödbelopp i förhållande till programbudget, %
Strategiska planen totalt	60 046 010	150 070	0,25 %	7 500	0,01%
Direktstöd	34 910 690	0	0%	0	0%
Ersättning för ekologisk produktion	3 566 870	0	0%	0	0%
Ersättning för mellangröda för kolinlagring, fånggröda och vår-bearbetning för minskat kväveläckage	1 747 400	0	0%	0	0%
Ersättning för precisionsjordbruk - planering	1 600 000	0	0%	0	0%
Stöd till unga jordbrukare	1 012 330	0	0%	0	0%
Nötkreatursstöd	4 537 180	0	0%	0	0%

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Stödform	Programbudget	Beviljat stöd, inkl. återflöden	Beviljat stödbelopp i förhållande till programbudget, %	Utbetalt stöd, exklusive förskott	Utbetalt stödbelopp i förhållande till programbudget, %
Grundläggande inkomststöd/Gårdsstöd	20 701 380	0	0%	0	0%
Omfördelningsstöd	1 745 530	0	0%	0	0%
Sektorstöd	383 860	11 150	19%	3 620	6%
Stöd till biodlingssektorn	59 860	11 150	19%	3 620	6%
Stöd till producentorganisationer för frukt och grönt ³	324 000	0	0%	0	0%
Ersättning för miljöåtaganden, klimatåtaganden och andra förvaltningsåtgärder	7 794 400	0	0%	0	0%
Ersättning för skötsel av våtmarker och dammar	282 000	0	0%	0	0%
Ersättning för skyddszoner och anpassade skyddszoner	233 500	0	0%	0	0%
Ersättning för fäbodrar	98 620	0	0%	0	0%
Ersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar	5 952 000	0	0%	0	0%
Ersättning för hotade husdjursraser	62 780	0	0%	0	0%
Djurvårdsersättning för får	262 500	0	0%	0	0%
Djurvårdsersättning för suggor	588 000	0	0%	0	0%
Djurvårdsersättning för kor	315 000	0	0%	0	0%
Kompensationsstöd	7 500 000	0	0%	0	0%
Stöd för investeringar och projekt samt startstöd	8 499 060	138 920	2%	3 880	0,05%
Investeringsstöd för diversifiering till annat än jordbruk	344 920	3 160	1%	0	0%
Investeringsstöd för kalkfilterdiken	62 980	2 780	4%	0	0%
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft	3 222 220	82 670	3%	0	0%
Investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder	427 000	7 520	2%	0	0%
Investeringsstöd för bevattningsdammar	169 960	900	1%	0	0%
Stöd till lantrasföreningar	20 600	4 220	20%	0	0%
Stöd till samarbete	784 810	1 820	0%	0	0%
Innovationsstöd inom EIP-Agri	524 870	12 010	2%	280	0%
Stöd till Leader	1 715 000	12 140	1%	0	0%
Stöd till kompetensutveckling	1 066 740	0	0%	0	0%
Startstöd	159 960	11 700	7%	3 600	2%
Tekniskt stöd	958 000	0	0%	0	0%

Bilaga 2

Ansökningsläget för projekt- och investeringsstöden, inklusive sektorstöd, tkr

Stödform	Budget kvar att bevilja	Inkomna ansökningar (belopp)
Stöd till biodlingssektorn	48 700	25 230
Startstöd	148 260	76 800
Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft	3 139 550	1 187 490
Investeringsstöd för bevattningsdammar	169 060	5 190
Investeringsstöd för kalkfilterdiken	60 210	2 430
Investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder	419 480	23 590
Investeringsstöd för diversifiering till annat än jordbruk	341 760	37 450
Stöd till kompetensutveckling	1 066 740	200 020
Stöd till lantrasföreningar	16 380	310
Stöd till samarbete	782 990	84 430

³ Stöd till producentorganisationer för frukt och grönt - produktionsplanering öppnas från stödår 2024.

Innovationsstöd inom EIP-Agri	512 860	117 350
Stöd till Leader	1 702 860	509 510

Bilaga 3

Utbetalningsplan för stödår 2023

Stöd/ersättning	Delutbetalning påbörjas	Slututbetalning påbörjas
Gårdsstöd	-	December 2023
Stöd till unga jordbrukare	-	December 2023
Nötkreatursstöd	-	December 2023
Ersättning för ekologisk produktion (ny ersättning)	-	April 2024
Ersättning för precisionsjordbruk planering (ny ersättning)	-	April 2024
Ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage (ny ersättning)	-	April 2024
Kompensationsstöd	November 2023	Januari 2024
Ersättning för skyddszoner	November 2023	Januari 2024
Ersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar	November 2023	Januari 2024
Ersättning för våtmarker och dammar	-	December 2023
Ersättning för fäbodan	-	December 2023
Ersättning för hotade husdjursraser	-	December 2023
Djurvälståndersättning	-	December 2023

